

Az EGO Iomtalanítása

Lebontott mozdulatok: Madeline Stillwell videói és rajzai

MULADI BRIGITTA

Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2016. V. 1-jéig

Az amerikai multimédiaművész nyolc éve Berlin pezsgő művészeti közegében él, ahol mindig könnyen megtalálja az inspirációt munkáihoz. A város múltjának extremítása, a fal, a két részre szakítottság nyomai, az egymástól eltérő politikai berendezkedés ma is érzékelhető következményei, az ellentmondásokkal teli urbánus környezet, a lakosok nemzetközisége és a város árasztotta szabad levegő nagy hatással van a művészre. *Madeline Stillwell* ezúttal Szentendrén mutatkozik be. Saját „önarcképe”, mitológiája bontakozik ki az egykori kelet-német Stasi-börtön, az istállóból átalakított műtermi környezet, a wagneri zene dagályos-patetikus-sötét-melankolikus színei, az ünnepi hangulatban érzett magányosság inspirálta videókból.

MADELINE STILLWELL

Madeline Stillwell képzőművész, médiaművész, táncos-énekes performer, főiskolai óraadó tanár. Az utóbbi években látott kiállításai közül a legemlékezetesebbek a 13. documenta Kassel Kultur-projektje és a kolozsvári Ecsetgyár Bázis galériájában rendezett, performansszal kísért bemutatkozása. A szentendrei kiállítás megnyitójára előtt készült interjúnkból egy rövid tárlatvezetés bontakozik ki.

A Stick werfen című videomunka miről szól? Egy elkerített zöld udvarban Iomtalanításból származó építési törmelék között mozgatsz: egyfajta kortárs táncot látunk, ami mintha azt fejezné ki, hogy nem találsz egy helyet.

MADELINE STILLWELL:

Bankett, 2010, folyamatos élő performansz HD videodokumentációja, 9'47", A művész jóvoltából

MADELINE STILLWELL: A műtermemmel éppen szemben van az egykori Stasi-börtön, ami ma múzeum és műemlék. Nagyon megérintett a német történe-

Foto: FEMUZZ

lemnek ez a szakasza, a német konfliktus – a két rész ugyanabban a városban –, a kettéosztottság, a megtévesztettség. Extrém érzés lehetett egyszerre benne és elválasztva lenni. A performanszom alatt a műtermem udvarába átdobálták a felújításból származó hulladékokat. A mozgással felvettem a ritmust, ahogyan hullottak a fa- és fémdarabok. A mitológiai Sziszifusz története is megihletett, a fogvatartottakra is gondoltam, ahogy próbálkoznak, küzdenek, újra meg újra elkezdik ugyanazt a tevékenységet, és mindig kapnak egy arcüritést. Arról is szól, hogy gyártunk magunknak egy saját „mitoszt”, amiben hiszünk, s a pillanatnak megfelelően átírjuk. Ez számomra olyan volt, mint egy formagyakorlat. Megtervezem ugyan a mozgást és a hangokat, de számomra fontosabb az improvizáció, a váratlan fordulat.

Művészként miért éppen a performanszot választottad kifejezési formaként?

M. S.: A testünk egy „szervezet”, mint a társadalom – ezzel a metaforával, megfeleltetéssel dolgozom. Érdekel, hogy a testünket, a mozgásunkat hogyan integráljuk a társadalomba, hogyan fejez ki minket és kapcsolódásainkat. Munkáim az „én”-ről szólnak, egyfajta önarcképek. Gyerekként kezdtem el táncolni, a testemmel dolgoztam. Formálok, mint az agyagot, a földet. Gyakran használom a törmelékek, hulladékok mellett az agyagot, ami könnyen formálható, de ugyanakkor érzékeny, gyorsan megsemmisül, szétesik.

A második videó a Bankett címet viseli. Hol készült?

M. S.: Egy galériában, Berlinben, ahol korábban istálló volt, lovakat tartottak, s ahol ma műtermek vannak. Minden második nap ott voltam és dolgoztam – számomra az a tér egyben valami-

Foto: FEMUZZ

féle bálterem is volt, amely azonban mára elveszítette pompáját, fényét. A videó alapja egy szimbólum, egy nagy vacsora, amint a cím is jelzi, egy bankett. A performanszok során olykor meg is sérültem, de ezek az apró sérülések kifejezik a reménytelenséget, amit egy funkcióját veszített, a letűnt idők dicsőségét idéző tér sugall. Az ünnep elmúltával érzett üresség, elhagyatottság van itt jelen.

Ezek a performanszok általában a játékoság és a szabad önkifejezés terepei, de egyben az önismeretét is. Harc a saját egónkkal, az anyaggal. A performanszaimban megnyilvánul egy alapkérdés, hogy ki az erősebb, én, vagy az anyag? A valóságban a körülmények legyőznek minket, vagy felülemelkedünk rajtuk.

Honnan származnak a törmelékek, a hulladékok, amelyek között mozogsz?

M. S.: Ebben az esetben az utcáról is hoztam be lomtalanításból származó hulladékot. Ez a performansz sok előkészülettel járt: bonyolultabb struktúrákat akartam létrehozni, így bútordarabokat, építési törmelékkel, utcán talált tömítő-szigetelő habot használtam, de agyagot is beleépítettem. Itt helyben állítottam össze, a tervek szerint. Ebben a kaotikusnak látszó halmazban mozogtam és forgattuk le a filmet.

Egyedül vagy csapatban dolgozol?

M. S.: Korábban sokat dolgoztam egyedül, olykor hívtam az asszisztensem, aki az előkészítésben és a filmfelvételekben segített. Ritkán kértem fel operatőrt, de mostantól egy kis csapattal dolgozom együtt, ők azonban nem látszanak a filmen. Akik beszélnek a képhez, azok a műtermekben lakó művészek.

A következő mű egy érzékeny rajzorozat: barokk tanulmányok. Ez mihez kapcsolódik?

M. S.: A legfrissebb munkám a *Prelúd*, a *Soha többé a szerelemről*, amely Wagnernek a *Rajna kincse* című operájára reflektál. A hatperces videóba beledolgoztam a barokkos vonalrajzokat is. Wagner nagy ívű zenéje lenyűgöz. Egyszerre nagyvonalú, ugyanakkor egy hatalmas egót mutat meg, ami sérülékeny, de könnyen meg is sebez. Ez is rólam szól. Amikor dolgozom, nem tudok szívélyes lenni. Ebben a munkában a párkapcsolatról és a szerelemről beszélünk, egymás elfogadásáról, saját magunk elfogadásáról. Az egóval való küzdelemről. De a bátorságról, annak bevállalásáról is, amilyenek vagyunk.

A saját hangodat halljuk itt?

M. S.: Igen, gyermekkoromban énekeltem is, de lassan eljutottam odáig, hogy saját gondolataimat szerettem volna közvetíteni. Az éneklésben mások által komponált műveket adunk elő, nem rólunk szól, csak interpretáljuk a beletett érzéseket. Itt én éneklek el mindhárom karaktert, ami a személyiség sokféleségéről szól. Minden művemben az „én”-re kérdezek rá, kik vagyunk, mit jelent a saját testünk és személyiségünk egy társadalomban, egy nagyobb „szervezetben”, hogyan fejezhető ki a kapcsolatunk a társadalmi környezetünkkel a városi, urbánus szövetben. A műveim „önarcképek”. Az is fontos ebben a relációban, hogy honnan érkeztem. A vizuális művészetek felől jöttem, de gyermekkoromban táncoltam és énekeltem is. Ami meglep a performanszok folyamán, az a felszabaduló érzelmek erőssége. Itt például a legnagyobb hatást Albrecht, a csúf törpe alakja tette rám, aki elkésredetten vágyik az igaz szerelemre. A szerepet ugyan átformáltam a saját céljaim szerint egy kissé betegesen negédes, mélyen romantikus figurává, de meghagytam azokat a tulajdonságait is, amelyeket Wagner kiemelt. A vágyakozó törpe egy szeretettel, kiegyensúlyozott, nagyszerű karakter lett a darabomban.

Hogyan kerültél éppen Magyarországra?

M. S.: Októberben performanszot adtam elő Kolozsváron, ahol Berszán Zsolt műtermében találkoztam Gulyás Gáborral. Ő hívott meg, hogy dolgozzunk együtt egy kiállításon, és én elfogadtam a meghívást.

MADLINE STILLWELL:
Stick werfen, 2013,
HD videó, 3'50"
A művész jóvoltából

